

8 RELIGION, POLITIKK OG VERDEN

Kåret MDG til valgkampens vinner

DEBATT: Une Bastholm på partilederdebatte fredag 6. september.

Foto: Ole Martin Wold / NTB scanpix

VALG: MDG er av Kampanjes valgkampjury utnevnt som vinner av valgkampen. Partiet har fremstått som tydelige i tidenes mest rotete valgkamp, sier juryen.

Prisen ble utdelt på TV 2 søndag morgen av juryleder Terje Svabø og redaktør Knut Kristian Hauger i Kampanje. Politisk redaktør i Vårt Land, Berit Aalborg, sitter også i juryen.

– I tidenes mest rotete valgkamp, hvor de tradisjonelle styringspartiene har mistet grepet, fremstår MDG som tydelige, troverdige og lite vinglete. Feide de andre klimapartiene av banen og står bak valgkampens beste sitat: «Jeg elsker bomringen». Fortsetter de å mobilisere og særlig de yngre, kan partiet bli den store overraskelsen i 2021, heter det i juryens begrunnelse.

Kampanje har i nærmere 30 år kåret ett parti til vinner av selve valgkampen. Dette er første gang Miljøpartiet De Grønne vinner.

– Dette er veldig stas. Vi er aller mest opptatt av politikk, men det er også hyggelig å få anerkjennelse for en kampanje som også vi synes har vært vellykket, sier MDG-leder Une Bastholm.

– Vi har vært veldig tydelig på hva vi vil, og ikke bare hva vi ikke vil ha. Og jeg tror vi har klart å vise hvordan miljøsakene henger sammen, og at miljø og mennesker henger sammen, sier hun.

Miljøpartiet har skutt i været på meningsmålingene gjennom valgkampen. De ble også landets nest største parti i Barnas valg tidligere denne uken.

I 2017 ble SV kåret til vinner av valgkampen av Kampanje. For fire år siden var det Kristelig Folkeparti som stakk av med seieren. ©NTB

HIEMSØKTE BYGNINGER: Om Stortinget er hjemmsøkt av ånder, vites ikke. Men blant partienes velgere er det flere som tror at hus og bygninger kan være hjemmsøkt.

Foto: Lise Åserud / NTB scanpix

Disse partienes velgere tror mest på spøkelses

ÅNDELIGHET: Ny statistikk avslører at to partier har Norges desidert mest spøkelsestro velgere. Vårt Land etterforsker *Mysteriet om KrFs menn*.

ANDREAS W. H. LINDVÅG
andreas.lindvag@vl.no

Kristelig Folkeparti og Framskrittspartiet er spøkelsespartiene uten sidestykke i norsk politikk. Fersk statistikk fra Kifo levner ingen tvil:

- ▶ 40 prosent av KrFs velgere tror at «noen hus og bygninger kan være hjemmsøkt av ånder»
- ▶ Drøye 37 prosent av Frps velgere tror det samme.

Blokkuavhengig. Det er en langt større andel enn i befolkningen som helhet. Hver fjerde nordmann tror på spøkelses.

– Overraskende mange, synes Tore Witsø Rafoss, forsker ved Kifo.

Instituttets tall avslører dess-

uten at spøkelsestro er blokkuavhengig.

– Etter KrF og Frp følger Senterpartiet, Rødt og Arbeiderpartiet. Troen på hjemmsøkte hus følger ikke tradisjonelle politiske skillelinjer, fastslår Rafoss.

Minst spøkelsestro er Venstre-folket, der bare drøye én av ti tror på spøkelses. De fleste andre partiene har en prosentandel på 20-tallet.

Halvparten av befolkningen avviser kategorisk at spøkelses eksisterer. En av fire svarer nei, men er usikre. Blant firedelelen som tror på spøkelses er 8,7 prosent helt sikre og 17,1 prosent usikre.

Åndenes fylker. Troen på hjemmsøkte hus skriver seg inn i et stort og komplisert livssynsland-

«RELIGION 2019»

▶ I mai gjennomførte Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning (Kifo) en stor befolkningsundersøkelse.

▶ 4.000 respondenter svarte på et mangfold av spørsmål om tro, livssyn og åndelighet – men også om politiske stridstema og hvilket parti de ville ha stemt på «hvis det var stortingsvalg i morgen».

▶ Dermed kan forskerne undersøke mulige sammenhenger mellom tro og livssyn på den ene siden, og politisk ståsted på den andre.

Kifo

skap litt på siden av etablerte religioner og livssyn – og som har krav på å bli tatt på alvor.

Vi snakker om folketro og nyåndelighet, som Kifo har kartlagt som del av befolkningsundersøkelsen «Religion 2019».

Finnmark og Hedmark er Norges «spøkelsesfylker». Der tror om lag to av fem at ånder kan hjemmsøke bygninger. I motsatt ende av skalaen finner vi Aust-Agder.

– Dette skyldes trolig de to fylkenes tradisjon for folketro, sier Rafoss ved Kifo.

Alder har lite å si for om du tror på spøkelses eller er nyåndelig anlagt. Det har derimot utdanning og kjønn:

- ▶ Jo lavere utdanning, desto større er sannsynligheten.
- ▶ Blant menn tror 19 prosent på

hjemsoekte hus, blant kvinner 33 prosent.

– Det er ikke overraskende. Kvinner er overrepresentert innen både nyåndelighet og religion, sier Rafoss.

KrFs menn. Hvorfor er akkurat Frps og KrFs velgere så mye mer tilbøyelige til å tro på hjemsoekte hus? Spørsmålet kan tjene som inngangsport til et annet Livs-syns-Norge:

– Det er en sterk sammenheng mellom å tro på reinkarnasjon, horoskop, lykkeamuletter, hjemsoekende ånder og det å være lavt utdannet, kvinne og bosatt i mer rurale strøk, sier Rafoss.

Det kan forklare hvorfor langt over halvparten av Frps kvinnelige velgere tror på spøkelses. Men det forklarer ikke det vi kan kalle for *Mysteriet om KrFs menn*:

– I alle partier tror kvinner mer på ånder enn menn – bortsett fra i KrF, forteller Rafoss.

Nesten halvparten av KrFs mannlige velgere tror på spøkelses. Bare 30 prosent av de kvinnelige gjør det samme. Hvorfor?

Tro og ånder. Norsk nyåndelighet vokste fram med 50- og 60-tallets vestlige fascinasjon for «Østens» åndelighet. Det brakte med seg uttrykk som «new age», praksiser som yoga og trosforestillinger som reinkarnasjon, forklarer Rafoss.

Folketroens skapninger, kref-

ter, magi og mennesker med spesielle evner har derimot vært blant oss til uminnelige tider – dels på siden av, dels som et supplement til, dels i konflikt med kristen tro. Ikke helt ulikt forholdet mellom kristendom, nyåndelighet og folketro i dag.

Kifos tall viser at troende er mye mer tilbøyelige til å tro på hjemsoekende ånder enn ikke-troende. Mest utbredt er det blant mennesker med en mindre definert tro. 44 prosent av de som oppgir at de «har en tro, men er ikke kristen» tror på spøkelses. Dette mønsteret går igjen i svarene på mange av Kifos spørsmål om åndelighet (se faktaboks).

Men også kristne er mer tilbøyelige til å tro på hjemsoekte hus – drøye 33 prosent gjør det. Det er derimot ingen forskjell mellom de to ulike typene kristne Kifos skiller mellom:

► «Bekjennende kristne»: De som regner seg som «bekjennende kristne» svarer også at de er svært religiøse. De går mye på kristne møter, er mer teologisk konservative og oftere medlem i en frikirke.

► «Kristen, men ikke bekjennende»: Denne gruppen er dobbelt så stor. Grovt forenklet fanger den opp det brede laget av folkekirkemedlemmer.

Kristen åndelighet. – Tror disse gruppene på samme typer ånder? Og tror Frps kvinner og

KrFs menn på samme ånder? Det vet vi ikke, sier Rafoss.

Men én ting gir muligens en pekepinn, ifølge forskeren. De «bekjennende kristne» oppgir i mye større grad enn andre kristne at de ikke bare er en religiøs, men «en åndelig person». Og i denne velgergruppen på til sammen 12 prosent stemmer tre av ti på KrF.

Her kan muligens løsningsen på *Mysteriet om KrFs menn* ligge gjemt, tror Rafoss, som sammen med kollega Olaf Aagedal har drevet litt kvalifisert spekulasjon.

– I visse deler av Kristen-Norge, oftere i frikirker enn ikke, lever det en kristen tro som er ganske åpen for at det finnes ånder – gode og onde – og at det pågår en åndskamp i verden. Heller ikke Den norske kirke er helt fremmed for dette og har for eksempel ritualer for urolige hus. Så det finnes en kristen tradisjon for ånder, sier forskeren.

En kristen åndelighet kan også vise seg i uttrykk som «fylt av den hellige ånd», i tungetale, samt ulike former for bønn og meditasjon.

– Mitt inntrykk er at noen kristne miljøer har en litt maskulin teologi, som vektlegger denne åndskampen. Kanskje er det flere i KrF som har en slik tro. I så fall tror KrF-mennene på helt andre ånder enn Frp-damene, sier Rafoss.

FLERE FUNN

► Hvordan forholder ulike kristne seg til forestillinger som i dag gjerne forbindes med nyåndelighet eller folketro?

► Kifos tall kan tyde på at teologi er en avgjørende faktor.

► For eksempel avviser over ni av ti i den teologisk mer konservative gruppen «bekjennende kristne» at tro på horoskop, stjernetegn og reinkarnasjon har noe for seg. Blant mennesker med en mindre definert, ikke-kristen tro svarer mellom 20 og 25 prosent det motsatte.

► Ser man derimot på påstanden «det finnes mennesker som kan se inn i fremtiden», er de to gruppene helt på linje: Snaue 36 prosent tror på dette. Hva de legger i dette, kan derimot være ulikt. En kristen kan for eksempel tenkes å ha Biblens profeter og drømmetydninger i tankene.

► En interessant detalj i denne sammenhengen: Snaue ni prosentpoeng færre i den større, mindre teologisk konservative gruppen som regner seg som «kristen, men ikke bekjennende» tror på mennesker som kan se inn i fremtiden.

SKJEVFORDELING: Sanitetsforeningen vil at velgerne skal gi flere personstemmer til kvinner ved å sette kryss ved navnet deres på stemmeseddelen
Foto: Berit Roald / NTB scanpix

Sanitetsforeningen ber velgerne krysse kvinner inn i kommunestyrene

LIKESTILLING: Det er et demokratisk problem at færre kvinner enn menn bestemmer lokalt, mener Norske Kvinners Sanitetsforening. De ber velgerne rette opp i skjevheten.

– Skal vi få høyere andel kvinner inn i kommunestyrene og den utviklingen vi ønsker i samfunnet, så må vi krysse inn dyktige kvinner som fortjener en plass ved bordet, sier generalsekretær Grete Herlofson i Norske Kvinners Sanitetsforening.

Hun mener kvinner og menn er like gode til å avgjøre spørsmål om bompengesatser og eendomsskatt.

– Men kvinner kjenner bedre til hva som er riktig helse-tilbud til gravide eller ivaretagelse av kvinner utsatt for vold, mener Herlofson, som altså vil at velgerne skal gi flere personstemmer til kvinner, ved å sette kryss ved navnet deres på stemmeseddelen.

Fire av ti er kvinner. Kvinneandelen i kommunestyrene fra 2015 er på 39 prosent. I 66 kommuner har kvinneandelen vært under 30 prosent de siste fire årene.

Ved valget i år er fire av ti kandidater kvinner, omtrent samme andel som for fire år siden, ifølge tall fra SSB. Fordelingen blant listetoppene er imidlertid skjev.

Bare én av tre toppkandidater er kvinner ifølge en gjennomgang NTB har gjort. SV er nærmest likestilling, med 47 prosent kvinnelige listetopper, mens andelen i Frp bare er 17,6 prosent.

Menn kaprer personstemmer. Skjevhetene på listene forsterkes når velgere gjør endringer på valglistene. Det er nemlig oftere menn som får personstemmer.

Valgforsker Johannes Bergh tror ikke årsaken er kjønnsdiskriminering.

– Erfaring og synlighet i politikken er det velgerne setter pris på, og kvinner har i gjennomsnitt litt mindre synlighet og erfaring enn menn, sier han til NRK. ©NTB

Halvøy på Svalbard ble øy

Det man trodde var en halvøy på Svalbard, viste seg å være en øy da en isbre trakk seg tilbake.

Topograf Anders Skoglund ved Norsk Polarinstittutt oppdaget den nye øya på satellittbilder tatt i sommer, melder NRK.

– På de nye bildene åpenbarte det seg en blå stripe av hav der breen har trukket seg tilbake, sier topograf Anders Skoglund til NRK.

Dermed er Brageneset ikke

en halvøy, men en øy. Det er ikke uvanlig at det dukker opp holmer og skjær når breene på Svalbard minker, men denne nye øya er hele ti kvadratkilometer stor.

– Isbreene på Svalbard har trukket seg mye tilbake de siste årene. Ikke minst gjelder det breene som går ut i sjøen, de trekker seg fort tilbake enn de som ligger på land, sier isbreforsker Geir Moldt til NRK.

©NTB